Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Tav de heer IG. Wigger (RCR-projectleider)
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Gemeentehuis
Griffioenpark 1, Wolvega

Postadres
Postbus 60, 8470 AB Wolvega

Telefoon
140561

Fax
(0561) 61 36 06

Internet
www.weststellingwerf.nl

E-mail
info@weststellingwerf.nl

Wolvega, 1 juni 2022

Referentienummer: 0098154282
Documentnummer: 0098422718

Behandeld door R. Hekman,

Onderwerp: zienswijze MER fase 1 en IEA gaswinning VDW + reactie op verzoek VKA

Geachte heer Wigger,

De Staatssecretaris van EZK heeft een MER fase 1 en een Integrale Effect Analyse (IEA) opgesteld gericht op het beoogde gaswinningsproject “VDW”. Deze stukken liggen van 10 mei tot en met 6 juni 2022 ter inzage. Middels dit schrijven geven wij u onze zienswijze.
De Staatsecretaris vraagt ons daarnaast in een separate brief van 3 mei 2022 om advies inzake het voorkeursalternatief. Onderstaand gaan wij ook hier op in.
Deze brief is in samenspraak met de gemeente Westerveld opgesteld.

Negatief gemeentelijk gasbeleid
Alvorens wij inhoudelijke reageren op uw verzoek, wijzen wij u eerst op het negatieve gemeentelijke beleid inzake gaswinning. In dat beleid is vastgelegd dat de gemeente Weststellingwerf geen medewerking verleent aan nieuwe ontwikkelingen op het gebied van gaswinning, omdat dit niet past:
• bij ons streven naar verduurzaming;
• binnen de energietransitie;
• in ons beeld van het afbouwen van gaswinning in Nederland.
Het project VDW is gericht op (onderzoek naar) de ontwikkeling van nog niet eerder aangeboorde gasvelden. Wij zijn op grond van het gemeentelijke beleid tegen de ontwikkeling van gaswinning uit het voorkomen VDW.

Beschikbare Locaties
Er zijn momenteel 9 alternatieven voor de winningslocatie. In het MER en in de IEA is duiding gegeven aan de locaties. Wij hebben geen volledige herbeoordeling van de zeer uitgebreide stukken uitgevoerd. Onderstaand onze algemene reactie voor zover het de locaties gelegen in Wetststellingwerf betreft of daarop aansluitend.

Locatie 5 gelegen ten oosten van Noordwolde tussen de Oosterstreek en de Dwarsvaartweg, achten wij ruimtelijk niet acceptabel vanwege de volledig nieuwe inbreuk in dit toeristisch waardevolle, kwetsbare, groene gebied. Temeer omdat de locatie op korte afstand en in het zicht vanuit de dorpen Noordwolde en Oosterstreek is gelegen. Daarbij is de locatie, zoals u ook zelf stelt, bijna niet uitvoerbaar gezien de grote afstand tot de gasvelden.

Locatie 6, gelegen tussen de Oostvierdeparten en Vledderveen is weliswaar gelegen in de gemeente Westerveld, maar de toegangsweg komt uit op de Oostvierdeparten (Weststellingwerf). De Oostvierdeparten is erg smal en wordt intensief gebruikt door fietsers, daarnaast staan er veel waardevolle bomen. Dit kwetsbare wegdeel is daarom niet geschikt voor het zware verkeer, dat de boorlocatie tijdelijk in grote hoeveelheden en ook permanent moet bereiken. Uitwijkmogelijkheden zijn amper te realiseren en er is geen goed overzicht vanwege de bomen. De toegangsweg loopt daarnaast dicht langs een woning aan de Oostvierderparten en komt bijna recht tegenover een andere woning uit. Dat is onwenselijk (exacte afstand niet te meten, detailtekening ontbreekt in de stukken). Locatie 9 (uitbreiding van de bestaande gaswinlocatie Vinkega) is, zoals u ook al aangeeft, gezien de grote afstand tot de velden technisch helemaal niet haalbaar, en moet daarmee ons inziens als alternatief worden geschrapt.

Voor wat betreft de locaties die gelegen zijn in de gemeente Westerveld, verwijzen wij naar de afzonderlijk reactie van onze buurgemeente.

Voorkeursalternatief
In uw brief van 3 mei 2022 vraagt u om advies op het voorkeursalternatief. U geeft daarbij aan dat de locaties 6 en 7 het meest geschikt lijken.

Beide locaties liggen niet in de gemeente Weststellingwerf; wij verwijzen wat betreft de beoordeling van deze locaties an-sich, naar de beoordeling van de gemeente Westerveld en wat betreft de beoordeling van de ontsluiting van locatie 6, naar onze eerder gemaakte opmerkingen.

Wij hebben geen nader inhoudelijk advies over een voorkeursalternatief gezien ons negatieve beleid inzake gaswinning. Daarnaast kunnen wij ons niet uitspreken over alternatieven gelegen in onze buurgemeente. Als bovenstaand benoemd zijn de locaties gelegen in Weststellingwerf geen reële alternatieven.

Voor de gezamenlijke reactie met de gemeente Westerveld inzake de bescherming van het werelderfgoed De Koloniën van Weldadigheid, zie onderstaand.

Unesco werelderfgoed
In de IEA is op de kaart de kernzone (‘property”) en bufferzone aangegeven van het UNESCO Werelderfgoed. Wat wij hierin missen, is de ligging van het gasveld(en) in datzelfde plaatje met daarbij de geplande putten en het ondergrondse put-en boortraject.

Het is dan ook aan te bevelen om ten aanzien van de voorgenomen winning (ligging locatie en velden) en het Werelderfgoed een totaalplaatje te maken. Dat geldt tevens voor het aangrenzende Natura 2000-gebied.

U geeft in uw brief aan dat na de zomer de minister een keuze maakt voor een voorkeurslocatie. Deze locatie wordt nader onderzocht en dit wordt vertaal in de MER, fase 2. Het lijkt hiermee alsof als die keuze eenmaal gemaakt is, niet meer terug gevallen kan worden op de andere alternatieven. Dit vinden wij ongewenst, omdat de keuzecriteria niet samenhangend zijn. De keuze is zeer strikt en kan voor het UNESCO Werelderfgoed slecht uitpakken terwijl het voor milieu of economisch belang wel goed uitpakt.

Deze werkwijze brengt met zich mee dat er dan vanuit oogpunt van cultuurhistorie geen goede weging gemaakt wordt om MER, fase 1 goed gemotiveerd af te ronden. Geldt nu voor het UNESCO Werelderfgoed de visuele aantasting als argument, dan staan daar andere wegingen vanuit milieuperspectief tegenover.

De ondergrondse activiteiten zoals het maken van boorgaten, het boren zelf (het aanbrengen van boorpijpen in de ondergrond) en de uiteindelijke winning lijken niet te zijn te zijn niet meegenomen in de effecten op het UNESCO Werelderfgoed en Natura 2000.
Dit terwijl bodemactiviteiten grote effecten kunnen hebben op beide aspecten.

Het lijkt alsof deze weging min of meer overgeslagen wordt en de gekozen locatie na de zomer wordt voorzien van een nadere weging. Dit zou dan vertaald worden in de MER, fase II en IEA, deel 2 ? De vraag is dan ook waarom een vergelijkbare weging op voorhand niet al is toegepast bij de nu voorliggende stukken van fase 1. Ambtelijk is hierop bij de totstandkoming van de HIA (nu IEA) gereageerd. Een vergelijkbare weging zou moeten gelden om de boring en installatie/pijpleiding/infrastructuur (ondergrondse infrastructuur) geschikt te maken voor zowel het UNESCO Werelderfgoed als Natura 2000.

Wij wijzen u er op dat veel van de UNESCO attributen in het gebied (gebouwde omgeving die direct gerelateerd is aan de ontstaansgeschiedenis van de Koloniën van Weldadigheid) niet of nauwelijks zijn gefundeerd omdat dit gezien de bodemstructuur niet als noodzakelijk werd geacht. Onomkeerbare schade als gevolg van bodemactiviteiten zoals booractiviteiten maar met name bodemdaling en bodemtrilling aan deze ‘attributen’ (of gebouwde omgeving in algemene zin) is daarom een reële bedreiging.

De commissie MER heeft geadviseerd om voorafgaand aan deze winning een nulmeting uit te voeren. Wij sluiten ons hierbij aan. Wij verzoeken u (nogmaals) met klem dat u voorafgaand aan deze winning voor alle gebouwen behorende tot het aangewezen UNESCO gebied een nulmeting laat uitvoeren. Dit is niet de bouwkundige opname zoals u die eerder heeft voorgeschreven in het kader van o.a. Vinkega, Eesveen en Wapse maar een echte nulmeting voorafgaand aan de boring en winning van VDW. U heeft in meerdere reacties laten weten dat u geen meerwaarde ziet in bouwkundige opnames maar waar nodig wel bereid bent nulmetingen uit te laten voeren. Het lijkt ons meer dan noodzakelijk om juist in dit gebied een dergelijke nulmeting uit te (laten) voeren. Naar onze mening dient een nulmeting te bestaan uit in elk geval een bouwkundige momentopname voorafgaand aan de daadwekelijke boring. Vermilion heeft ervaring met bouwkundige opnames dus een nulmeting kan naar onze mening via dezelfde methodiek plaatsvinden. Hoe groot deze range zou moeten zijn van deze nulmeting laten wij aan u over, maar met klem vragen wij om in elk geval voorafgaand aan uw instemmingsbesluit een nulmeting uit te laten voeren aan de gebouwen (“attributen”) behorend tot het Unesco gebied.

UNESCO heeft in het verleden een zogenaamd ‘compendium’ uitgegeven over de effecten van het winnen van grondstoffen in- of bij een UNESCO Werelderfgoed. Dit zijn Besluit 37 COM 7 en 40 COM 7, 3.5.6. Physical resource extraction. In dit compendium stelt UNESCO onomwonden dat delven van grondstoffen in een UNESCO Werelderfgoed- site te allen tijden tegengegaan moet worden en winning van grondstoffen in de nabijheid van een UNESCO Werelderfgoed die vanwege de strekking en werking een nadelige invloed kunnen hebben op de OUV’s van de site, voorkomen moeten worden.

Van belang hierbij is de situatie bij de Waddenzee. In december 2021 heeft voormalig staatsecretaris Blok aangegeven dat hij voornemens is om gaswinning onder de Waddenzee toe te staan. UNESCO reageerde hierop dat dit mogelijk gevolgen zou kunnen hebben voor de UNESCO status en ging in een eerste reactie zelfs zover om de UNESCO status ter sprake te stellen. De ontwikkelingen in Oekraïne hebben effect op bepaalde standpunten. De noodzaak voor “eigen” gas is hoog. Of en hoe dit effect gaat hebben op het UNESCO standpunt nog ongewis.

Van belang is daarnaast de brief van onze UNESCO ambassadeur aan UNESCO waarin nut en noodzaak van het HIA2 wordt aangegeven.

Tot slot en samenvattend: eigenlijk kan het ministerie van EZK nog helemaal geen keuzes maken zolang de totale gevolgen niet integraal zijn afgewogen. Dat is op dit moment zeker nog niet het geval.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Weststellingwerf,

de secretaris, de burgemeester,